

Sygn. akt V .2 Ka 243/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

Wydział V Karny Sekcja Odwoławcza

w składzie:

Przewodniczący: SSO Sławomir Klekocki

Sędziowie: SSO Aleksandra Odoj-Jarek

SSO Olga Nocoń (spr.)

Protokolant: Justyna Napiórkowska

w obecności Pawła Zdunka Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Żorach

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2017 r.

sprawy:

M. S.

córki R. i K.

ur. (...) w Ż.

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Żorach

z dnia 14 marca 2017r. sygn. akt II K 709/16

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata O. B. kwotę 120zł

(sto dwadzieścia złotych) oraz 23% podatku Vat w kwocie 27,60zł (dwadzieścia siedem złotych sześćdziesiąt groszy), łącznie kwotę 147,60zł (sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz kwotę 83,58zł (osiemdziesiąt trzy złote pięćdziesiąt osiem groszy) tytułem poniesionych wydatków związanych ze świadczeniem obrony z urzędu .

III. zwalnia skazaną od ponoszenia kosztów za postępowanie odwoławcze obciążając nimi Skarb Państwa.

SSO Sławomir Klekocki

SSO Aleksandra Odoj-Jarek SSO Olga Nocoń (spr.)

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Żorach w sprawie II K 709/16 wydał w dniu 14 marca 2017 r. wyrok łączny wobec M. S., skazanej prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 28 listopada 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 180/11 za przestępstwo z art.209§1 k.k. popełnione w okresie od czerwca 2009 r. do lutego 2010 r. i od kwietnia 2010 r. do lipca 2010 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat, postanowieniem Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 23 października 2013 r., sygn. akt I Ko 1186/13 zarządzono wykonanie warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności, skazana karę pozbawienia wolności odbywa od 18 listopada 2016 r. do 14 września 2017 r.;

2. Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 13 marca 2014 r. w sprawie o sygn. akt II K 806/13 za przestępstwo z art.209§1 k.k. popełnione w okresie od lutego 2012 r. do kwietnia 2012 r., od czerwca 2012 r. do stycznia 2013 r. oraz od maja 2013 r. do października 2013 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata;

3. Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 9 czerwca 2015 r. w sprawie o sygn. akt II k 807/14 za ciąg przestępstw z art.286§1 k.k. i art.13§1 k.k. w zw. z art.286§1 k.k. popełnionych w okresie od 12 czerwca 2013 r. do 22 sierpnia 2013 r. na jedną karę 1 roku pozbawienia wolności oraz za ciąg przestępstw z art.286§1 k.k. i art.270§1 k.k. w zw. z art.11§2 k.k. popełnionych w okresie od 17 czerwca 2013 r. do 16 lipca 2013 r. na jedną karę 1 roku pozbawienia wolności, orzeczono karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 lata;

4. Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 27 października 2015 r. w sprawie o sygn. akt II K 391/15 za przestępstwo z art.209§1 k.k. popełnione w okresie od grudnia 2013 r. do czerwca 2014 r. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 lata;

5. Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 3 marca 2016 r. w sprawie o sygn. akt II K 700/15 za przestępstwo z art.284§2 i 3 k.k. popełnione w dniu 23 grudnia 2013 r. na karę grzywny w wysokości 40 stawek dziennych, z ustaleniem wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych;

6. Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 6 września 2016 r. w sprawie o sygn. akt II K 411/16 za ciąg przestępstw z art.286§1 k.k. i art.270§1 k.k. w zw. z art.11§2 k.k. popełnionych w okresie od czerwca do lipca 2013 r. na jedną karę 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz za przestępstwo z art.286§1 k.k. i art.13§1 k.k. w zw. z art.286§1 k.k. i art.270§1 k.k. w zw. z art.11§2 k.k. w zw. z art.12 k.k. popełnione w okresie od 18 grudnia 2015 r. do 18 lutego 2016 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono karę łączną 1 roku pozbawienia wolności, skazana karę pozbawienia wolności odbywać będzie od dnia 14 września 2018 r. do 14 września 2019 r.;

7. Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 9 sierpnia 2016 r. w sprawie o sygn. akt II K 273/16 za ciąg przestępstw z art. 286 § 1 k.k. popełniony w okresie od 5 września 2013 r. do

21 października 2013 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności, skazana karę pozbawienia wolności odbywać będzie od dnia 14 września 2017 r. do dnia 14 września 2018 r.

Na mocy art.91§2 k.k. i art.89§1 b k.k. Sąd połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami:

a) Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 28 listopada 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 180/11,

b) Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 13 marca 2014 r. w sprawie o sygn. akt II K 806/13,

- c) Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 9 czerwca 2015 r. w sprawie o sygn. akt II K 807/14,
- d) Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 27 października 2015 r. w sprawie o sygn. akt II K 391/15,
- e) Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 6 września 2016 r. w sprawie o sygn. akt II K 411/16,
- f) Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 9 sierpnia 2016 r. w sprawie o sygn. akt II K 273/16

i wymierzył skazanej M. S. karę łączną 4 lat pozbawienia wolności, orzekając, iż w pozostałym zakresie wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu (punkt 1 wyroku łącznego).

Na podstawie art.577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanej okres odbywania kary pozbawienia wolności w sprawie Sądu Rejonowego w Żorach o sygn. akt II K 180/11 od dnia 18 listopada 2016 r. (punkt 2 wyroku łącznego).

Na podstawie art.572 k.p.k. Sąd umorzył postępowanie w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym kary orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 3 marca 2016 r. w sprawie o sygn. akt II K 700/15 (punkt 3 wyroku łącznego).

Wreszcie, na mocy art.624§1 k.p.k. zwolnił skazaną od ponoszenia kosztów postępowania, obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanej M. S., zaskarżając orzeczenie w punkcie 1. Powołując się na przepis art.438 pkt 4 k.p.k., skarżonemu wyrokowi zarzucił rażącą niewspółmierność orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności. W konkluzji apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie względem oskarżonej w oparciu o przepis art.91§2 k.k. w zw. z art.89§1b k.k. w zw. z art.86§1 k.k. kary łącznej w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy skazanej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Orzeczenie wobec skazanej M. S. kary łącznej na zasadzie asperacji należy uznać za w pełni zasadne. Przy kształtowaniu kary łącznej Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił stopień powiązań przedmiotowo-podmiotowych między przestępstwami, osądzonymi w

wyrokach jednostkowych. Czyny skazanej, objęte wyrokami w sprawach II K 180/11, II K 806/13, II K 807/14, II K 391/15, II K 411/16, II K 273/16 Sądu Rejonowego w Żorach (w sumie 34 przestępstwa) były wymierzone przeciwko różnym dobrom prawnym (rodzina i opieka, mienie, wiarygodność dokumentów) i towarzyszyła im różna motywacja sprawy. Jedynie trzy spośród przypisanych przestępstw - występki z art.209§1 k.k. osądzone w sprawach II K 180/11, II K 806/13 i II K 391/15 - zostały popełnione na szkodę tych samych pokrzywdzonych. Nie można też mówić, by przestępstwa objęte wyrokami jednostkowymi pozostawały w bliskiej więzi czasowej, skazana dopuszczała się ich bowiem na przestrzeni około sześciu lat. W tych okolicznościach całkowicie nieuzasadnione byłoby – oczekiwane przez skarżącego – orzeczenie kary łącznej przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji. Z pewnością zarówno zasada absorpcji, jak i zasada kumulacji są rozwiązaniami skrajnymi, które mogą być stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach. Zastosowanie zasady absorpcji przy wymierzaniu kary łącznej wymaga ustalenia, że pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami zachodzi ścisły związek przedmiotowy i podmiotowy, a przesłanka prognostyczna pozwala na stwierdzenie, że kara łączna w wysokości najwyższej z orzeczonych kar jednostkowych jest wystarczająca oceną zachowania się sprawcy. Należy pamiętać, że kara łączna jest swoistym podsumowaniem działalności przestępczej skazanego w okresie objętym skazaniami za poszczególne czyny, za które orzeczono kary podlegające łączeniu. Jej celem nie jest premiowanie osoby wielokrotnie łamiącej porządek prawny, lecz zapewnienie racjonalnego stosowania kar i środków karnych poprzez likwidację swoistej konkurencji, która wynika z kilkakrotnych

skazań. Popelnienie więcej niż jednego przestępstwa jest tymczasem okolicznością, wskazującą na demoralizację skazanego, skoro wejście w konflikt z prawem nie miało jednorazowego, incydentalnego charakteru. Jak podkreśla się w orzecznictwie, „kara łączna (...) stanowić musi syntetyczną całościową ocenę zachowań sprawcy, będąc właściwą, celową z punktu widzenia prewencyjnego reakcją na popelnione czyny i jako taka nie może i nie powinna być postrzegana jako instytucja mająca działać na korzyść skazanego, ale jako instytucja gwarantująca racjonalną politykę karania w stosunku do sprawcy wielości (...) przestępstw” (wyrok SA w Katowicach z 29 września 2011 r., II AKA 372/11, Prok. i Pr.-wkl. (...); analogicznie: wyrok SA w Katowicach z 28 lutego 2014 r., II AKA 511/13, Lex nr 1487578). Przy wielości popelnionych przestępstw, wymierzanie kary łącznej w taki sposób, by najsurowsza z nich pochłaniała pozostałe (absorpcja), prowadziłoby do praktycznej bezkarności pozostałych zachowań zabronionych, za które wymierzono kary w niższym rozmiarze.

Zapewnienie, że skazana uświadomiła sobie w pełni naganność swego postępowania, nie może doprowadzić do oczekiwanego przez skarżącego skutku. O wymiarze kary łącznej decyduje związek przedmiotowo-podmiotowy między przypisanymi przestępstwami, zależny od tożsamości pokrzywdzonych, rodzaju naruszonych dóbr prawnych, sposobu działania i motywacji sprawcy czy bliskości czasowej poszczególnych czynów. Z kolei „zachowanie skazanego, w tym w trakcie odbywania kar pozbawienia wolności, może mieć dla wymiaru kary łącznej znaczenie subsydiarne, to jest ma pomóc w ustaleniu celowości kary łącznej” (wyrok SA w Krakowie z 19 grudnia 2012 r., II AKA 238/12, KZS 2013/2/48). Z opinii o skazanej wynika, zresztą, że formułowanie wobec M. S. pozytywnej prognozy penitencjarnej oraz kryminologiczno-społecznej byłoby co najmniej przedwcześnie. Do

jednostki penitencjarnej celem odbycia kary skazana została doprowadzona, mimo podjęcia jeszcze przed osadzeniem pracy zarobkowej nie przejawiała starań w kierunku realizacji obowiązku naprawienia szkody orzeczonego na podstawie art.46§1 k.k., a odbywając karę pozbawienia wolności w systemie programowego oddziaływania nie była dotychczas oceniana okresowo. Za chybione należy poczytać także argumenty skarżącego, iż na skazanej ciąży "obowiązek alimentacyjny względem dziecka" oraz że "pod jej opieką pozostaje drugie małoletnie dziecko" (s.3 apelacji). Sytuacja osobista i rodzinna skazanej mogłaby być ewentualnie powoływana przy ubieganiu się o udzielenie przerwy w odbywaniu kary czy szczególnych zezwoleń na czasowe opuszczenie jednostki penitencjarnej, a zatem o skorzystanie z instytucji przewidzianych w prawie karnym wykonawczym. W kontekście argumentacji zawartej w środku odwoławczym należy natomiast nadmienić, iż M. S. była trzykrotnie karana za uporczywe uchylanie się od wykonywania obowiązku lożenia na utrzymanie małoletnich synów, z którymi - jak wynika również z opinii o skazanej - nie utrzymuje kontaktu. Ostatecznie, pomijając przedstawione już wyżej uwagi na temat czynników determinujących wymiar kary łącznej, pamiętać trzeba także, iż zarzut apelacyjny zmierza do obniżenia wysokości orzeczonej kary przez odwołanie się do jej rażącej niewspółmierności (art.438 pkt 4 k.p.k.). W rozstrzyganej sprawie kwestionowanej kary łącznej nie sposób, tymczasem, uznać za rażąco dolegliwą, naruszającą powszechne poczucie sprawiedliwości, a tylko w takim przypadku możliwe byłoby modyfikowanie wymiaru kary w toku kontroli instancyjnej.

Nie nasuwa również zastrzeżeń prawidłowość porównania sytuacji prawnej skazanej na gruncie poprzednio i obecnie obowiązujących przepisów rozdziału IX kodeksu karnego, w związku z ustaleniem, że wyroki jednostkowe w sprawach II K 391/15, II K 700/15, II K 411/16 i II K 273/16 Sądu Rejonowego w Żorach zapadły i uprawomocniły się po dacie wejścia w życie ustawy z 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw. Zarówno na gruncie poprzednio, jak i obecnie obowiązującego stanu prawnego brak było przesłanek do połączenia kary grzywny wymierzonej M. S. wyrokiem jednostkowym wymienionym w pkt V części wstępnej wyroku łącznego, natomiast zastosowanie przepisu art.85 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. - w związku z wymogiem ustalania zbiegu przestępstw - powodowałoby konieczność umorzenia postępowania o wydanie wyroku łącznego nadto w zakresie kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami w sprawach II K 180/11, II K 391/15 oraz kary 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej za jeden z ciągów przestępstw w wyroku Sądu Rejonowego w Żorach w sprawie II K 411/16 (pkt 2). Kary te - jako nie podlegające połączeniu - musiały zostać wykonane wobec skazanej odrębnie, obok kary łącznej, orzekanej w granicach od najwyższej z kar jednostkowych (1 rok pozbawienia wolności) do sumy kar (4 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności). Nadto, przy łączeniu kar orzeczonych różnymi wyrokami

przepis art.85§2 k.k. w obecnym brzmieniu nakazuje brać pod uwagę kary łączne, dzięki czemu w wyroku łącznym istnieje możliwość ukształtowania kary w niższym rozmiarze niż w przypadku uwzględniania kar jednostkowych.

Mając na uwadze powyższe, nie podzielając argumentów apelującego oraz nie znajdując podstaw do zmiany lub uchylecia wyroku z urzędu, Sąd odwoławczy utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Z uwagi na korzystanie przez skazaną z pomocy obrońcy z urzędu, zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wyznaczonego obrońcy zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej w postępowaniu przed Sądem II instancji oraz zwrot wydatków adwokata niezbędnych do świadczenia tej obrony (§2, §17 ust.5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu). Z kolei uwzględniając sytuację osobistą i materialną skazanej przebywającej w zakładzie karnym oraz rozmiar podlegającej wykonaniu kary pozbawienia wolności, zwolniono skazaną od ponoszenia kosztów za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa (art.624§1 k.p.k.).

SSO Sławomir Klekocki

SSO Aleksandra Odoj - Jarek SSO Olga Nocoń